

Jordan som prøvesag

Rami G. Khouri

Jordans kong Abdullah er en af de få, som kan iværksætte seriøse reformer uden at risikere at blive væltet. Det kræver imidlertid, at han *ikke* ser reformer som en kongelig gestus, men han har hidtil insistet på selv at styre processen

Efter at være kommet over på den anden side af den halvårige milesten for arabiske borgeres revolte, som har omfattet halvdelen af regionen, er her spørgsmålet, som jeg stiller til alle, der spekulerer over, hvad det er ændret eller om revolterne i virkeligheden for alvor har ændret noget: Er det et tegn på de arabiske revolters realitet eller illusion, at Jordans kong Abdullah II i juni annoncerede, at han støtter landets demonstranter i kravet om, at fremtidige regeringsledere skal udnævnes og afsættes i overensstemmelse med parlamentsflertallets og ikke kongens vilje?

To dage efter sagde han imidlertid, at det vil tage to til tre år at gennemføre det, fordi det vil tage tid for Jordan at få de nødvendige tre modne partier, der kan repræsentere venstre-, centrum- og højrefløjen i det politiske spektrum. Med andre

ord vil kongen først åbne op for det politiske system, når han føler, at troværdige partier er på plads – partier, som ikke vil skabe problemer for ham selv eller for landet.

Det var en dag i midten af december sidste år, at Mohammad Bouazizi satte ild til sig selv i den tunesiske provinsby Sidi Bouzid og således udløste en kaskade af spontane protester på tværs af Tunesien. Det endte med at vælte præsidenten og det førte til lignende protester i andre arabiske lande, hvor kravet om deres regimers fald også lød.

Jordanernes krav

Hver uge har typisk velopdragne jordanere også protesteret. De har dog ikke krævet regimeændring, men i stedet tre andre ting, som fanger essensen af ånden i denne historisk særlige regionale opstand.

TEMA: ARABISK OPBRUD

Jordanere kræver:

1) Forfatningsmæssige reformer, som giver borgerne flere rettigheder og større beskyttelse.

2) Politiske reformer, der stiller alle jordanere lige for loven og regerings-systemet.

3) Andre foranstaltninger, der seriøst kan bekæmpe korruptionen og sikkerhedstjenesternes indblanding på områder som medierne, civilsamfundet og uddannelse, som står i vejen for enhver mulighed for reel politisk, kulturel og national udvikling.

Jordan er på mange måder en god lakmusprøve på, om reelle politiske reformer kan gennemføres fredeligt. Jeg mener, at det er signifikant, at kong Abdullah annoncerede sin accept af kravet om, at parlamentet bliver afgørende for udpegelse af regeringsledere og kabinetter, i stedet for kongens kræsne øjne eller lejlighedsvis pludselige indskydelser.

Det tyder på, at han lytter til sit folks berettigede krav om ændringer og er villig til at komme dem i møde, som enhver ordentlig monark bør. Men hvis dette er et reelt gennembrud for en gradvis overgang til konstitutionelt monarki, er det også truet af den efterfølgende genoplivelse af dette gamle royale jordanske krav om, at der skal udvikles et forudbestemt politisk system, der sikrer, at den nationale politik føres med sømmelighed og ansvarlighed, som forventet af kongen selv.

Men her er det store problem. Der er en uoverstigelig og dødbrin-

gende modsætning mellem kong Abdullahs løfte om at fremme demokratiske friheder (at stille regeringen til ansvar over for parlamentet) og kongens insistens på at bevare kontrol med hele processen (ved at vente på tre bredt baserede politiske partier til at køre parlamentet).

Dette behov for at kontrollere det politiske liv fra oven smadrer det centrale operationsprincip for den arabiske folkeopstand, at regeringsudøvelse skal ske med opbakning fra de regerede, og at den højeste autoritet er folkets vilje, udtrykt gennem retsstatens legitime forfatningsmæssige institutioner, som i Jordan også må omfatte monarkiet.

Godgørenhed oppefra

Det kongelige krav om tre mainstream politiske partier til at overse og styre national regeringsudøvelse udgør et tilbagegreb til mislykkede gamle arabiske regeringsmagter, der afgør, hvad der er bedst for deres folk og undertiden uddeler goder til folket, herunder politiske ændringer igennem statsstyrede 'reform'-processer.

Sådanne arabiske 'reformer' er gået over i historien som enorme fejltagelser, der aldrig opnåede nogen troværdighed eller tiltrækning for deres befolkninger – netop fordi borgerne aldrig for alvor blev deltagere i processen, men snarere passive modtagere af godgørenhed oppe-

fra – holdt som kronisk afhængige af underdanighed snarere end aktører i demokratiske reformer.

Alle arabiske ledere har stadig til gode at forstå, at troværdige politiske ændringer aldrig for alvor kan defineres, kundgøres eller detailstyres ovenfra. Det er kun overfladiske og kunstige politiske ændringer, som sker på den måde. Troværdige og vedvarende demokratiske og forfatningsmæssige ændringer må besvare og styres af borgernes kollektive vilje, som regeringssystemet må være ansvarligt over for gennem forfatningsmæssige mekanismer.

Frie og ordentlige demokratiske samfund bevæger sig ikke naturligt i retningen af et nysseligt arrangement, der omfatter netop tre politiske partier fra henholdsvis centrum, venstre og højre i det ideologiske spektrum.

Altid i forandring

Demokrati, pluralisme og konstitutionalisme vil altid generere et me-

get mere forskelligartet, komplekst og ubalanceret politisk landskab, som altid er i forandring – men også er et sikkert og ordentligt politisk landskab, fordi det er defineret af og ansvarligt over for borgerne.

Jordans Kong Abdullah er en af de få arabiske ledere, som nyder virkelig legitimitet i sit land. Han er en af de få, som kan igangsætte reelle reformprocesser, hvis han vil vise vejen og beslutte at stole på sit folk og give dem det politiske rum, som de fortjener. Men det må gøres som jordanernes ret via deres statsborgerskab – ikke som en kongelig gave eller en statslig bonus.

Rami G. Khouri er chefredaktør ved den libanesiske avis The Daily Star og direktør for Issam Fares Institute for Public Policy and International Affairs ved Beiruts Amerikanske Universitet.

Oversat fra engelsk af Vibeke Sperling.